

Határozatok Tára

PRIIT PIKAMÄE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. november 21.¹

C-836/18. sz. ügy

**Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real
kontra
RH**

(a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha [Kasztília La Mancha felsőbírósága, Spanyolország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Európai uniós polgárság – EUMSZ 20. cikk – Olyan uniós polgár harmadik állam állampolgárságával rendelkező családtagjának valamely tagállamban való tartózkodási joga, aki soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát – Nemzeti szabályozás, amely a tartózkodási engedély megadását alárendeli annak a feltételnek, hogy az uniós polgár rendelkezzen elegendő pénzügyi forrással házastársa eltartásához – Az elegendő források hiányára alapított megtagadás – A harmadik országbeli állampolgár és az uniós polgár között fennálló eltartotti viszony értékelésének módjai”

I. Bevezetés

1. A jelen ügy egy olyan uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja számára valamely tagállamban az EUMSZ 20. cikk alapján megadandó származékos tartózkodási jog elismerésének részletes szabályaira vonatkozik, aki a szabad mozgáshoz való jogát korábban soha nem gyakorolta.

2. Ez az ügy lehetőséget kínál a Bíróság számára, hogy olyan összefüggésben idézze fel a 2017. május 10-i Chavez-Vilchez és társai ítéletben² és a 2018. május 8-i K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítéletben³ e vonatkozásban kidolgozott elveket, amelyben a tartózkodási engedély iránti kérelmet egy uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező házastársa nyújtotta be, majd azt e két személy közötti eltartotti viszony fennállásával kapcsolatos bármiféle értékelés hiányában elutasították.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² C-133/15, a továbbiakban: Chavez-Vilchez és társai ítélet, EU:C:2017:354.

³ C-82/16, a továbbiakban: K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítélet EU:C:2018:308.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

3. A 2004/38/EK irányelv⁴ 1. cikke a következőképpen rendelkezik.

„Ez az irányelv megállapítja:

- a) az uniós polgárok és családtagjaik által a tagállamok területén a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlására vonatkozó feltételeket [helyesen: a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jognak az uniós polgárok és családtagjaik által történő gyakorlására vonatkozó feltételeket];
- b) az uniós polgárok és családtagjaik huzamos tartózkodáshoz való jogát a tagállamok területén;

[...]”

4. Ezen irányelv „Kedvezményezettek” címet viselő 3. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni mindazokra az uniós polgárokról, akik olyan tagállamba költöznek [helyesen: utaznak], vagy olyan tagállamban tartózkodnak, amelynek nem állampolgárai, valamint az őket kísérő vagy hozzájuk csatlakozó, a 2. cikk 2. pontjában meghatározott családtagjaikra.”

5. Az említett irányelv 7. cikkének (1) és (2) bekezdése így rendelkezik:

„(1) Valamennyi uniós polgárt megilleti a tartózkodás joga egy másik tagállam területén három hónapot meghaladó időtartamra, ha:

[...]

- b) elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek indokolatlan terhet [helyesen: ne jelentsenek terhet] a fogadó tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és a fogadó tagállamban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

[...]

- d) az a), b) vagy c) pontban meghatározott feltételeket teljesítő uniós polgárt kísérő vagy hozzá csatlakozó családtagok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt kísérik vagy hozzá csatlakoznak a fogadó tagállamban, feltéve hogy az uniós polgár megfelel az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett feltételeknek.”

⁴ Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o. helyesbítés: HL 2009. L 274., 47. o.).

B. A spanyol jog

6. A Código Civil (polgári törvénykönyv) 68. cikke értelmében:

„A házastársaknak együtt kell élniük, hűséggel tartoznak egymásnak és kötelesek támogatni egymást. Ezenkívül kötelesek megosztani a háztartással kapcsolatos feladatokat és közösen gondoskodni a felmenők és leszármazók, valamint más eltartott személyek tartásáról.”

7. A 2007. február 16-i Real Decreto 240/2007, de 16 de febrero, sobre entrada, libre circulación y residencia en España de ciudadanos de los Estados miembros de la Unión Europea y de otros Estados parte en el Acuerdo sobre el Espacio Económico Europeo (az Európai Unió tagállamai és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államok állampolgárainak Spanyolországba történő belépéséről, szabad mozgásáról és tartózkodásáról szóló 240/2007. sz. királyi rendelet)⁵ alapjogvita tekintetében alkalmazandó változatának 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez a királyi rendelet szabályozza a Spanyolországban való beutazáshoz, kiutazáshoz, szabad mozgáshoz, tartózkodáshoz, állandó tartózkodáshoz és munkavállaláshoz való jognak az Európai Unió más tagállamainak és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államoknak az állampolgárai által történő gyakorlására vonatkozó feltételeket, valamint a fent hivatkozott jogok közrendi, közbiztonsági vagy közegészségügyi okokból történő korlátozásait.

(2) E királyi rendelet tartalma nem érinti a különös törvények és az olyan nemzetközi szerződések rendelkezéseit, amelyeknek Spanyolország részese.”

8. E királyi rendelet 2. cikke értelmében:

„Ezt a királyi rendeletet kell alkalmazni – az abban foglalt rendelkezések szerint – az Európai Unió más tagállama vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgárának az őt kísérő vagy hozzá csatlakozó, az alábbiakban felsorolt családtagjaira is, állampolgárságukra tekintet nélkül:

- a) házastárs feltéve, hogy közös megegyezés vagy egyoldalú nyilatkozat alapján nem került sor a házasság érvénytelenítésére, felbontására vagy a különválás megállapítására.

[...]”

9. Az említett királyi rendelet 7. cikke értelmében:

„(1) Valamennyi uniós polgárt és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam valamennyi állampolgárát illeti a tartózkodás joga a spanyol állam területén három hónapot meghaladó időtartamra:

[...]

- b) ha elegendő forrásokkal rendelkeznek önmaguk és családtagjaik számára ahhoz, hogy ne jelentsenek terhet Spanyolország szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodásuk időtartama alatt, és Spanyolországban teljes körű egészségbiztosítással rendelkeznek; vagy

[...]

⁵ A BOE 2007. február 28-i 51. száma, 8558. o.; a továbbiakban: királyi rendelet.

d) ha az a), b) vagy c) pontban meghatározott feltételeket teljesítő uniós polgárt vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgárát kísérő vagy hozzá csatlakozó családtagok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tartózkodás jogát ki kell terjeszteni azokra a családtagokra, akik nem valamelyik tagállam állampolgárai, és az uniós polgárt vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgárát kísérik vagy hozzá csatlakoznak Spanyolországban, feltéve hogy ez utóbbi megfelel az (1) bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett feltételeknek.

[...]

(7) Az elegendő megélhetési forrást illetően konkrét összeg nem kerül meghatározásra, figyelembe kell venni az Európai Unió tagállama vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgárainak személyes körülményeit. Semmiképpen sem lehet ez az összeg magasabb, mint az a küszöb, amely alatt a spanyolok szociális segítségnyújtásra lesznek jogosultak, vagy mint a társadalombiztosítási nyugdíj legkisebb összege.”

III. Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10. RH, marokkói állampolgár 2015. november 13-án házasságot kötött Ciudad Realban (Spanyolország) egy spanyol állampolgárral. Ez utóbbi személy, mivel spanyol állampolgársággal rendelkezik, uniós polgár. Ő azonban soha nem gyakorolta az Unión belüli szabad mozgáshoz való jogát. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy e házasság érvényességét és jogszerűségét a nemzeti hatóság nem kérdőjelezte meg, és RH nem áll az ország területére történő beutazásra vonatkozó tilalom alatt.

11. A házastársak együtt élnek Ciudad Realban a spanyol állampolgár édesapjával közös háztartásban.

12. 2015. november 23-án RH – uniós polgár családtagjaként – tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be az illetékes nemzeti hatósághoz.

13. 2016. január 20-án ez a nemzeti hatóság a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján elutasította a kérelmet, mivel úgy vélte, hogy RH felesége nem bizonyította, hogy ő személyesen elegendő pénzügyi forrással rendelkezik házastársa eltartásához az említett rendelkezésben foglalt követelményeknek megfelelően.

14. 2016. március 10-én a Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (a ciudad reali kormányzati alkirendeltség, Spanyolország) helybenhagyta ezt a határozatot.

15. RH keresetet nyújtott be a Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 2 de Ciudad Realhoz (ciudad reali 2. sz. közigazgatási bíróság, Spanyolország), előadva, hogy a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke nem alkalmazható a szóban forgóhoz hasonló olyan helyzetre, amikor a spanyol állampolgár soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. E bíróság – osztva az RH által előadott érveket – helyt adott a keresetnek.

16. Az államot képviselő hivatal ezen ítélettel szemben fellebbezést terjesztett a Tribunal Superior de Justicia de Castilla La Mancha (Kasztília La Mancha felsőbírósága, Spanyolország) elé, amely úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő két kérdést terjeszti a Bíróság elé.

„1) A polgári törvénykönyvnek a házastársak együttélési kötelezettségéről rendelkező 68. cikkére figyelemmel, az előírt feltételek nemteljesülése esetén az [EUMSZ] 20. cikk sérelméhez vezethet-e az a követelmény, amely szerint a szabad mozgáshoz való jogát korábban nem gyakorló spanyol

állampolgárnak valamely harmadik ország állampolgárságával rendelkező házastársa tartózkodási joga elismerésének előfeltételeként a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (2) bekezdésében foglaltak szerint meg kell felelnie az [e] rendelet 7. cikke (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, ha az ezen tartózkodási jog megtagadásának következtében a spanyol állampolgár kénytelen elhagyni az Unió egészének területét?

- 2) Mindenesetre az előzőektől és az előzetes kérdésre adott választól függetlenül – figyelembe véve a [Bíróság] ítélkezési gyakorlatát, többek között [a K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítéletet] –, sérti-e az EUMSZ 20. cikket a spanyol állam azon gyakorlata, hogy automatikusan alkalmazza [a 240/2007. sz. királyi rendelet 7.] cikkében foglalt szabályozást, megtagadva azon uniós polgár [családtagjától] a tartózkodási engedélyt, aki soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, csak és kizárólag amiatt, mert nem teljesíti az ezen jogszabályi előírásban foglalt követelményeket, annak konkrét és egyediesített vizsgálata nélkül, hogy ezen uniós polgár és a harmadik ország állampolgára között fennáll-e olyan jellegű eltartotti viszony, amely bármilyen okból és a fennálló körülményekre figyelemmel arra enged következtetni, hogy a harmadik ország állampolgára tartózkodási jogának megtagadása esetén az uniós polgár nem válhat külön attól a családtagjától, aki tőle anyagilag függ, és ezért – vele együtt – kénytelen ő is elhagyni az Unió területét?”

17. RH, a spanyol, a dán, a német és a holland kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő.

IV. Elemzés

18. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé terjesztett kérdések vizsgálata előtt egy előzetes észrevételt szeretnék tenni e kérdések terjedelmével, valamint a Bíróság hatáskörével kapcsolatban.

A. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések terjedelmével és a Bíróság hatáskörével kapcsolatos előzetes észrevétel

19. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Manchának (Kasztília La Mancha felsőbírósága) komoly kétségei vannak azokkal a szempontokkal kapcsolatban, amelyeket az illetékes nemzeti hatóság a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében az uniós polgár forrásai elégséges jellegének értékelésénél alkalmazott. A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli ugyanis, hogy az illetékes nemzeti hatóság értékelését a spanyol állampolgár anyagi helyzetére korlátozta, mivel úgy vélte, hogy az elegendő forrásokkal való rendelkezési kötelezettség kizárólag ez utóbbit terheli. Ez a hatóság tehát nem vette figyelembe a spanyol állampolgár édesapja által rendelkezésre bocsátott forrásokat, noha a pénzügyi források felajánlása és igazolása bizonyítást nyert.

20. Bár a kérdést előterjesztő bíróság közvetlenül nem ezzel összefüggésben intéz kérdést a Bírósághoz, a Bizottság szerint célszerű felidézni azt az ítélkezési gyakorlatot, amelyet a Bíróság a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt elegendő forrásokra vonatkozó feltétel értelmezésével kapcsolatban dolgozott ki. Ez a visszatekintés nem teljesen haszontalan. Ugyanakkor nem vagyok meggyőződve arról, hogy a Bíróság rendelkezik hatáskörrel az említett rendelkezésnek olyan helyzetben való értelmezésére, mint amelyről az alapügyben szó van az alábbiakban ismertetésre kerülő okokból.

21. A 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja csak azzal a feltétellel szerezhet tartózkodási jogot Spanyolországban, ha ez az uniós polgár elegendő forrással rendelkezik különösen önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy ne jelentsen terhet Spanyolország szociális segítségnyújtási rendszerére.

22. E rendelkezésnek az a célja, hogy a nemzeti jogrendszerbe átültesse a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt követelményeket.

23. Márpedig, amint arra a Bíróság a közelmúltban is emlékeztetett, a 2004/38 irányelv rendeltetése szerint kizárólag valamely uniós polgár olyan tagállamba való belépésének és tartózkodásának feltételeit szabályozza, amelynek e személy nem állampolgára.⁶ Ez az irányelv tehát nem szabályozza azt a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetet, amikor az uniós polgár nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, és az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodik.⁷

24. A jelen ügyben ez a pont nem vitatott. Ugyanis az észrevételeket előterjesztő valamennyi fél úgy véli, hogy RH beutazási és tartózkodási joga nem tartozik a másodlagos uniós jogi rendelkezések, és különösen nem a 2004/38 irányelvben előírtak hatálya alá.

25. Mindazonáltal az illetékes nemzeti hatóság a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján utasította el az RH által családdegysítés céljából benyújtott tartózkodási engedély iránti kérelmet, mivel úgy ítélte meg, hogy RH felesége nem bizonyította, hogy ő maga személyesen elegendő pénzügyi forrással rendelkezik.

26. A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információkból ugyanis kitűnik, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) által kialakított ítélkezési gyakorlat hatása folytán ezt a rendelkezést alkalmazni kell minden olyan családdegysítés iránti kérelemre is, amelyet egy olyan harmadik országbeli állampolgár nyújtott be, aki a szabad mozgáshoz való jogával korábban soha nem élő spanyol állampolgár családtagja.

27. Ugyanezen információk alapján az illetékes nemzeti hatóságok tehát kötelesek a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt követelményeket ugyanúgy alkalmazni, amikor a harmadik országbeli állampolgár által benyújtott családdegysítés iránti kérelem egy olyan uniós polgár helyzetét érinti, aki, mivel gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, a 2004/38 irányelv hatálya alá tartozik, vagy amikor olyan spanyol állampolgár helyzetét érinti, aki, mivel soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával, ki van zárva ezen irányelv hatálya alól.

28. Ennélfogva célszerűnek és hasznosnak tűnhet azoknak az elveknek a felidézése, amelyeket a Bíróság a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában foglalt, forrásokra vonatkozó feltétel értékelése céljából dolgozott ki.

⁶ Lásd: 2019. szeptember 10-i Chenchooliah ítélet (C-94/18, EU:C:2019:693, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még: 2012. december 6-i O és társai ítélet (C-356/11 és C-357/11, EU:C:2012:776, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); Chavez-Vilchez és társai ítélet (53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

⁷ E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós polgárságra vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel a harmadik államok állampolgárainak biztosított esetleges jogok nem saját jogok, hanem az uniós polgár által a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jog gyakorlásából származtatott jogok. Ezért származékos tartózkodási jog harmadik állam állampolgára javára főszabály szerint csak akkor áll fenn, ha az az uniós polgárnak az Unióban való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joga hatékony gyakorlásának biztosításához szükséges (lásd: 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet [C-165/14, EU:C:2016:675, 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]).

29. Nem gondolom azonban, hogy ez a megoldás összeegyeztethető lenne a Bíróság ítélkezési gyakorlatával. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból ugyanis nem tűnik ki, hogy a spanyol jog tartalmazna egy ilyen, a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjára „való közvetlen és feltétel nélküli hivatkozást”, és hogy ennek következtében az kötelező erejűvé tenné ezen irányelv Bíróság általi értelmezését az alapügynek a kérdést előterjesztő bíróság által történő elbírálásánál.

30. Emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően igazolt valamely uniós jogi aktus rendelkezéseinek értelmezése olyan helyzetekben, amelyek nem tartoznak az uniós aktus hatálya alá, „ha e rendelkezéseket *a nemzeti jog közvetlenül és feltétel nélkül* alkalmazhatóvá tette az ilyen helyzetekre”, az e helyzetek és az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetek azonos módon történő kezelésének biztosítása érdekében⁸.

31. Márpedig a jelen ügyben úgy gondolom, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információk nem elegendőek annak igazolásához, hogy a hivatkozott uniós jogi rendelkezéseket a nemzeti jog közvetlenül és feltétlenül alkalmazandónak rendelte annak érdekében, hogy a belső helyzetekre és az uniós jog által szabályozott helyzetekre azonos szabályok vonatkozzanak.

32. Megjegyzem ugyanis, hogy sem a kérdést előterjesztő bíróság, sem a spanyol kormány, észrevételeiben, nem jelölte meg a Bíróság számára a spanyol jog egyetlen olyan konkrét rendelkezését sem, amely a 2004/38 irányelvet közvetlenül és feltétlenül alkalmazandóvá tenné a szóban forgóhoz hasonló olyan helyzetre, amelyet az uniós jogalkotó kizárt az említett irányelv hatálya alól, mivel egy olyan spanyol állampolgár családtagját érinti, aki soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával.

33. A kérdést előterjesztő bíróság kétségkívül a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) által kialakított értelmezésre hivatkozik, ami olyan „spanyol nemzeti gyakorlatnak minősül, amelyet alapul kell venni”, és ami egyébként átvételre került a 2012. július 9-i Orden PRE/1490/2012, por la que se dictan normas para la aplicación del artículo 7 del Real Decreto 240/2007, de 16 de febrero, sobre entrada, libre circulación y residencia en España de ciudadanos de los Estados miembros de la Unión Europea y de otros Estados parte en el Acuerdo sobre el Espacio Económico Europeo (az Európai Unió tagállamai és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más államok állampolgárainak Spanyolországba történő belépéséről, szabad mozgásáról és tartózkodásáról szóló 2007. február 16-i 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke végrehajtási szabályainak megállapításáról szóló PRE/1490/2012 miniszteri rendelet).⁹ A spanyol kormány a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) releváns ítélkezési gyakorlatára is hivatkozik, amely bíróság jogszerűnek ítélte, hogy a 2004/38 irányelvet analógia útján való átvétellel alkalmazzák, mivel az olyan európai normatív eszköznek minősül, amely célját és tartalmát tekintve a legjobban közelíti a bíróság elé terjesztett helyzethez.

34. Márpedig véleményem szerint egyértelmű, hogy egy olyan szabály, amelyet a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) alkotott – még ha ez a bíróság a legfelsőbb bírói fórum is –, és amely az uniós jogi rendelkezések analógia útján történő alkalmazására irányul, nem egyenértékű egy olyan jogalkotási aktussal, amelyben a nemzeti jogalkotó pontosan megjelöli, hogy az említett rendelkezések tartalmára kíván utalni, ahogyan azt a Bíróság ítélkezési gyakorlata megköveteli.

35. E körülményekre tekintettel és a kérdést előterjesztő bíróság által lefolytatandó vizsgálatra is figyelemmel úgy gondolom, hogy a Bíróság *a priori* nem rendelkezik hatáskörrel a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdése b) pontjának értelmezésére a szóban forgóhoz hasonló olyan helyzetben, amely ezen irányelv hatálya alól ki van zárva.

⁸ Lásd: 2018. november 7-i, C és A ítélet (C-257/17, EU:C:2018:876, 31–33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2019. február 14-i, CCC – Consorzio Cooperative Costruzioni (C-710/17, nem tették közzé, EU:C:2019:116, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), kiemelés tőlem. Lásd még: Deutsche Post és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványom keretében e kérdéssel kapcsolatban ismertetett okfejtéseimet (C-203/18 és C-374/18, EU:C:2019:502, 43–50. pont).

⁹ BOE, 164. szám, 2012. július 10., 49603. o.

36. Tehát csak másodlagosan és arra az esetre fogom felidézni a Bíróság által az említett rendelkezés értelmezésével kapcsolatban kidolgozott elveket, ha a kérdést előterjesztő bíróság az elvégzett vizsgálatot követően azt állapítaná meg, hogy a nemzeti jog valóban tartalmazza a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjára való közvetlen és feltétel nélküli hivatkozást a szóban forgóhoz hasonló családegyesítés iránti kérelem vizsgálata érdekében.

B. Másodlagosan, a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett elegendő források meglétével kapcsolatos feltétel értékelésének kereteit alkotó elvek

37. Emlékeztetek arra, hogy a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi azon fogadó tagállam számára, amelyhez egy uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja családegyesítés iránti kérelmet nyújtott be, hogy megkövetelje annak bizonyítását, hogy ez az uniós polgár elegendő forrásokkal rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy ne jelentsen terhet e tagállam szociális segítségnyújtási rendszerére tartózkodása időtartama alatt.

38. Az alapügy keretében a kérdést előterjesztő bíróságban felmerül, hogy jogszerű volt-e a tartózkodási engedélynek RH-tól való megtagadása figyelembe véve azt, hogy az illetékes nemzeti hatóság a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alkalmazása szempontjából kizárólag az uniós polgár személyes forrásait vette figyelembe, az édesapjától származó pénzügyi forrásokat nem.¹⁰

39. A kérdést előterjesztő bíróság által megfogalmazott kétségek – tekintettel a Bíróság gazdag ítélkezési gyakorlatára – könnyedén eloszlatathatók.¹¹

40. Először is a Bíróság úgy ítéli meg, hogy mivel a családegyesítés engedélyezése főszabálynak tekinthető, az e szabály alóli korlátozásokat lehetővé tevő rendelkezéseket szigorúan kell értelmezni. Ha a fogadó tagállam rendelkezik is mérlegelési mozgástérrel, azzal csak oly módon élhet, hogy az ne veszélyeztesse a 2004/38 irányelvnek a családegyesítés elősegítésére irányuló célját, valamint hatékony érvényesülését.¹²

41. Továbbá, ami a források elégséges jellegével kapcsolatos feltételt illeti, a Bíróság a 2019. október 2-i Bajratari ítéletében¹³ emlékeztet arra, hogy „[...] az uniós jog a legcsekélyebb mértékben sem ír elő a forrás eredetére vonatkozó követelményt”¹⁴. Következésképpen a Bíróság megítélése szerint az elegendő források meglétével kapcsolatos feltétel nem csak akkor teljesül, ha az uniós polgár valamelyik családtagja biztosítja az anyagi forrásokat, hanem akkor is, ha azok más forrásból származnak, ideértve a jogosulttal tartási kötelezettséget is magában foglaló jogviszonyban nem álló személytől származókat is.¹⁵

¹⁰ A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információkból kitűnik, hogy a spanyol kormány szerint a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alkalmazása szempontjából kizárólag a spanyol állampolgár személyes forrásait kell figyelembe venni, a harmadik személytől származó forrásokat nem, még akkor sem, ha ez utóbbi családtag.

¹¹ A 2006. március 23-i Bizottság kontra Belgium ítélet, C-408/03, EU:C:2006:192, alapjául szolgáló ügyben lényegében ugyanilyen kérdést terjesztettek a Bíróság elé (lásd e tekintetben: első kifogás, amellyel a Bizottság azt rója a Belga Királyság terhére, hogy kizárólag a tartózkodási jogával élni kívánó uniós polgár személyes anyagi fedezetét, illetve e polgár házastársának vagy gyermekeinek anyagi fedezetét veszi figyelembe, a harmadik személytől, így például e polgárral jogi kötelékben nem lévő élettárstól származó anyagi fedezetet pedig nem). Lásd még: 2004. október 19-i Zhu és Chen ítélet (C-200/02, EU:C:2004:639, 30–33. pont); 2010. március 4-i Chakroun ítélet (C-578/08, EU:C:2010:117, 43. pont); 2015. július 16-i Singh és társai ítélet (C-218/14, EU:C:2015:476, 75. pont); 2016. szeptember 13-i Rendón Marín ítélet (C-165/14, EU:C:2016:675, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2019. október 2-i, Bajratari ítélet (C-93/18, EU:C:2019:809, 30. pont); 2019. október 3-i X (Huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezők – Stabilitás, rendszeres és elégséges források) ítélet (C-302/18, EU:C:2019:830, 33. pont).

¹² Lásd különösen: 2010. március 4-i Chakroun ítélet (C-578/08, EU:C:2010:117, 43. pont).

¹³ C-93/18, EU:C:2019:809.

¹⁴ 30. pont, valamint az ezen ítéletben hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

¹⁵ Lásd e tekintetben: 2006. március 23-i Bizottság kontra Belgium ítélet (C-408/03, EU:C:2006:192, 39. és azt követő pontjai).

42. Végül a Bíróság – amint arra a közelmúltban, a 2019. október 3-i X (Huzamos tartózkodási engedéllyel rendelkezők – Stabíl, rendszeres és elégséges források) ítéletben¹⁶ emlékeztetett – úgy ítéli meg, „hogy a források elégséges jellegével kapcsolatos, a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott feltétel akként történő értelmezése, hogy az érintettnek saját magának kell rendelkeznie ilyen forrásokkal, és e tekintetben nem hivatkozhat valamely őt kísérő családtag forrásaira, a 2004/38 irányelvben megfogalmazott feltételt a források eredetére vonatkozó olyan követelménnyel egészítené ki, amely *a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való, az EUMSZ 21. cikkben biztosított alapvető jog gyakorlásába történő aránytalan beavatkozásnak* minősülne, mivel e követelmény nem szükséges a 2004/38 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában elérni kívánt cél megvalósításához, vagyis a tagállamok költségvetésének védelméhez”¹⁷. Ezen érvelés analógia útján alkalmazandó az EUMSZ 20. cikkel összefüggésben.

43. Ezen másodlagosan megfogalmazott pontosításokat követően az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket kell megvizsgálni.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések vizsgálata

44. A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróság elé terjesztett két kérdés az EUMSZ 20. cikk rendelkezéseire alapított olyan származékos tartózkodási jognak a szóban forgóhoz hasonló helyzetben való fennállásával kapcsolatos értékelési módokra vonatkozik, amelyre a szabad mozgáshoz való jogát korábban soha nem gyakorló uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja hivatkozhatna.

45. Azt javaslom, hogy a Bíróság mindenekelőtt a második kérdést vizsgálja meg. Ha ugyanis egy uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja által benyújtott tartózkodási engedély iránti kérelem klasszikus vizsgálatának keretébe helyezkedünk, ez a kérdés az eljárás olyan aspektusát érinti, amely megelőzi az EUMSZ 20. cikkben megkövetelt alapfeltételek (eltartotti viszony fennállása) vizsgálatát, amit a kérdést előterjesztő bíróság inkább az első kérdésében vizsgál.

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéstről

46. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az EUMSZ 20. cikkel ellentétes-e az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint valamely uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja tartózkodáshoz való jogát automatikusan, kizárólag azzal az indokkal tagadják meg, hogy az uniós polgár nem teljesíti a nemzeti jogszabályban meghatározott, a források elégséges jellegével kapcsolatos feltételt.

47. Az e kérdésre adandó válasz szerintem egyértelműen következik a K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítéletből, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt kifejezetten megjelölt a kérdésében.

48. A jelen ügyben nem vitatott, hogy RH és felesége helyzetét egy eleve a Spanyol Királyság hatáskörébe tartozó, jelesül a harmadik ország állampolgárainak beutazási és tartózkodási jogára vonatkozó jogszabály szabályozza, amely a másodlagos uniós jogi rendelkezések hatályán kívül esik.

¹⁶ C-302/18, EU:C:2019:830.

¹⁷ 33. pont, valamint az ezen ítéletben hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Kiemelés tőlem. Lásd még: 2019. október 2-i Bajratori ítélet (C-93/18, EU:C:2019:809), 35. és 36. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

49. Mindemellett RH felesége, mint tagállami állampolgár, az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdése szerinti uniós polgár jogállással rendelkezik, tehát még az állampolgársága szerinti tagállammal szemben is hivatkozhat az e jogálláshoz kapcsolódó jogokra, amelyek között szerepel a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való alapvető és egyéni jog¹⁸.

50. E rendelkezés alapján vetette el a Bíróság az összes olyan nemzeti intézkedést, ideértve az uniós polgárok családtagjainak tartózkodási jogát megtagadó határozatokat is, amelyek azzal a hatással járnak, hogy sértik ezen uniós polgár szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogát,¹⁹ valamint a Bíróság által használt megfogalmazás szerint megfosztják az uniós polgárt „az uniós polgár jogállás[a] révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől”²⁰.

51. Ily módon, a Bíróság indokolásával élve, „vannak egészen különleges helyzetek, amelyekben – noha a harmadik országok állampolgárainak tartózkodási jogára vonatkozó másodlagos jog nem alkalmazható, és az érintett uniós polgár nem élt a szabad mozgáshoz való jogával – meg kell adni a tartózkodási jogot a harmadik ország olyan állampolgára számára, aki az említett uniós polgár családtagja, mivel ellenkező esetben az uniós polgárság elveszítené hatékony érvényesülését, ha az ilyen jog megtagadásának következményeként e polgár valójában kénytelen lenne elhagyni az Unió egészének területét, és ezzel megfosztanák őt az e jogállás révén biztosított jogok lényegének tényleges élvezetétől”²¹.

52. Ez, az uniós polgár által élvezett szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való joggal való szoros kapcsolat igazolja azt, hogy az uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja által benyújtott kérelem nem utasítható el automatikusan, kizárólag a szóban forgóhoz hasonló olyan nemzeti rendelkezések alapján, amelyek a források elégséges jellegével kapcsolatos feltételt rögzítik. Ez az elutasítás adott esetben csak az ügy aktuális és releváns körülményei összességének a konkrét értékeléséből eredhet.²²

53. Ennek a konkrét értékelésnek lehetővé kell tennie a harmadik ország állampolgára és az uniós polgár között fennálló eltartotti viszony megítélését.

54. Emlékeztetek ugyanis arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata kifejezetten körülhatárolta azokat az indokokat, amelyek ahhoz kapcsolódnak, hogy a harmadik ország állampolgára által benyújtott tartózkodási engedély iránti kérelem elutasítása miatt az uniós polgárnak el kell hagynia az Unió területét.

55. E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy „a tartózkodási jognak a harmadik ország állampolgárával szemben történő megtagadása csak akkor akadályozhatja az uniós polgárság hatékony érvényesülését, ha a harmadik ország ezen állampolgára és ezen állampolgár uniós polgársággal rendelkező családtagja között olyan *eltartotti viszony* áll fenn, amelynek következtében az uniós polgár arra kényszerül, hogy kísérje a harmadik ország szóban forgó állampolgárát, és elhagyja az Unió egészének területét”²³.

18 Lásd: 2011. november 15-i Dereci és társai ítélet (C-256/11, EU:C:2011:734, 63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

19 Lásd: 2016. szeptember 13-i CS ítélet (C-304/14, EU:C:2016:674, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); Chavez-Vilchez és társai ítélet (64. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

20 K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 Lásd ebben az értelemben: K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (93. pont).

23 K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Kiemelés tőlem.

56. Azok a nagyon különleges helyzetek, amelyekre a Bíróság utal, olyan helyzetekre vonatkoznak, amelyekben az uniós polgárnak nincs más választása, mint követni azt az érintettet, akitől a tartózkodási jogot megtagadták, mivel az utóbbi tartja el, és ezért teljes mértékben függ tőle megélhetésének biztosítása és saját szükségleteinek kielégítése tekintetében.

57. E helyzetek mindenekelőtt harmadik országok állampolgárságával rendelkező szülőket érintenek, akik kiskorú, uniós polgár gyermek felett szülői felügyelet gyakorolnak, vagy akik jogi, pénzügyi vagy érzelmi szempontból ez utóbbi gondját viselik. A 2011. március 8-i Ruiz Zambrano ítélet alapján szolgáló ügyben ez a helyzet állt elő²⁴.

58. E helyzetek ritkábban érintenek harmadik országok állampolgárságával rendelkező olyan felnőtteket, akik más felnőtt uniós polgárral állnak családi kapcsolatban.

59. A K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítéletben a Bíróság egyértelmű különbséget tesz aszerint, hogy az uniós polgár kiskorú²⁵ vagy nagykorú-e.

60. A Bíróság így azt állapítja meg, hogy „a kiskorúaktól, és kiváltképpen a [...] kisgyermekektől eltérően a felnőttek főszabály szerint képesek a családtagjaiktól független életvitelt folytatni”²⁶. A Bíróság hozzáteszi, hogy az ugyanazon családba tartozó két felnőtt közötti eltartotti viszony „csak kivételes esetekben képzelhető el, amelyekben – *figyelemmel az összes releváns körülményre* – az érintett személy *egyáltalán nem* választható el az őt eltartó családtagjától”²⁷.

61. A jelen esetben a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információkból kitűnik, hogy az illetékes nemzeti hatóság kizárólag azzal az indokkal utasította el az RH által benyújtott tartózkodási engedély iránti kérelmet, hogy a felesége nem rendelkezik a 240/2007. sz. királyi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjában megkövetelt forrásokkal, anélkül hogy megvizsgálta volna, hogy az ügy valamennyi sajátos körülményére figyelemmel, fenn áll-e ezen utóbbi személyek között olyan eltartotti viszony, amely igazolná a származékos tartózkodási jognak az EUMSZ 20. cikk alapján történő biztosítását.

62. Az előző megállapításokat és a Bíróság által kidolgozott elveket figyelembe véve az EUMSZ 20. cikkel nyilvánvalóan ellentétes az ilyen gyakorlat.

63. A Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Kasztília La Mancha felsőbírósága) előzetes döntéshozatalra utaló határozatában ezenkívül kiemeli, hogy az uniós polgárnak nem volt lehetősége arra, hogy ismertesse ezeket a sajátos körülményeket és az eltartotti viszony fennállására hivatkozzon, amit, úgy tűnik, a spanyol hatóság cáfol.

24 C-34/09, EU:C:2011:124. Ebben az ügyben annak pontosítására kérték a Bíróságot, hogy egy harmadik ország állampolgárságával rendelkező személy esetében a tartózkodás és a munkavállalási engedély megadásának valamely tagállam általi megtagadása ilyen következménnyel járna-e, ha ezen állampolgár olyan kiskorú gyermekei eltartásáról gondoskodik, akik az említett tagállam állampolgáraiként uniós polgársággal rendelkeznek. A Bíróság megállapította, hogy az ilyen megtagadás azzal a következménnyel járna, hogy ezek a gyermekek kötelesek lennének elhagyni az Unió területét azért, hogy szüleikkel tartsanak, ami így megfosztaná őket attól, hogy az uniós polgárként meglévő jogállásuk révén biztosított jogok lényegét gyakorolhassák (lásd különösen: ezen ítélet 43. és 44. pontja).

25 Megjegyzem, hogy a kérdést előterjesztő bíróság 2019. június 12-én újabb előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő a folyamatban lévő Subdelegación del Gobierno en Toledo ügyben (C-451/19). Ez az ügy a származékos tartózkodási jog olyan uniós polgár harmadik országbeli állampolgár házastársának kiskorú gyermeke számára való biztosítására vonatkozik, aki soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát. A házastársnak is született gyermeke, aki uniós polgár. Az említett ügyet felfüggesztették a jelen alapügyben való ítélethozatalig. A második előzetes döntéshozatali eljárásra vonatkozóan meg kell állapítani, hogy abban az esetben, ha az uniós polgár kiskorú, a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a harmadik országbeli állampolgár szülő és a gyermek közötti eltartotti viszonyt az őket összekötő biológiai, akár jogi családi köteléknek messze túlmutatóan kell értékelni. Az illetékes nemzeti hatóságnak kell mindegyik ügyben meghatároznia, hogy hogy mely szülő gyakorolja a gyermek feletti tényleges felügyeletet, és fennáll-e a gyermek és a harmadik országbeli állampolgár szülője közötti tényleges eltartotti viszony. Az ilyen értékelést is – az érintett gyermek mindenek felett álló érdekében – az adott ügy körülményei összességének, többek között a gyermek életkora, testi és érzelmi fejlettsége, a mind az uniós polgár szülővel, mind a harmadik országbeli állampolgár szülővel fennálló érzelmi kapcsolata erősségének, valamint azon kockázatnak a figyelembevételével kell elvégezni, amelyet az elszakítás a gyermek lelki egyensúlyára jelenthet (lásd: K.A. és társai [Családegyesítés Belgiumban] ítélet [72 és 75. pont]).

26 K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítélet (65. pont).

27 K.A. és társai (Családegyesítés Belgiumban) ítélet (76. pont). Kiemelés tőlem.

64. Nem a Bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a spanyol szabályozás megengedi-e, és ha igen, milyen mértékben, hogy az érintett személyek minden olyan bizonyítékot átadjanak az illetékes nemzeti hatóságnak, amelyek relevánsak az esetleges eltartotti viszony értékelése szempontjából. Viszont szükségesnek tartom, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára felidézzem azokat az elveket, amelyeket a Bíróság dolgozott ki azon részletes végrehajtási szabályokat illetően, amelyek az EUMSZ 20. cikk szerinti származékos tartózkodási jog megalapozására alkalmas eltartotti viszony bizonyítására vonatkoznak.

65. Ugyanis, bár a Bíróság elismeri, hogy főszabály szerint a bizonyítás azt a harmadik országbeli állampolgárt terheli, aki ilyen tartózkodási jog elismertetésére törekszik, két kötelezettséget mégis a tagállamok terhére állapít meg. Először is, ez utóbbiaknak kell elfogadni az olyan bizonyítási teherre vonatkozó részletes eljárási szabályokat, amelyek nem veszélyeztetik az EUMSZ 20. cikk hatékony érvényesülését.²⁸ Másodszor, a tagállamok a harmadik országbeli állampolgár által nyújtott bizonyítékok alapján kötelesek elvégezni a szükséges vizsgálatot annak megállapítása érdekében, hogy létezik-e vagy sem ezen állampolgár és az érintett uniós polgár között olyan eltartotti viszony, hogy az az Unió területének elhagyására kényszerítené az uniós polgárt.²⁹

66. Következésképpen e megfontolások összességére figyelemmel úgy gondolom, hogy az EUMSZ 20. cikkel ellentétben az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint valamely uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja tartózkodáshoz való jogát automatikusan, kizárólag azzal az indokkal tagadják meg, hogy az uniós polgár nem teljesíti a nemzeti jogszabályban meghatározott, a források elégséges jellegével kapcsolatos feltételt. Az illetékes nemzeti hatóságok kötelesek az ügy összes aktuális és releváns körülményének konkrét értékelését elvégezni annak eldöntéséhez, hogy létezik-e az érintett személyek között olyan eltartotti viszony, amely igazolná a származékos tartózkodási jognak az említett rendelkezés alapján történő biztosítását.

2. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

67. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi a Bíróságtól, hogy a szóban forgóhoz hasonló olyan helyzetben, amelyben egy uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező házastársától a tartózkodási jogot megtagadták, figyelembe kell-e venni a házastársak közös lakóhelyét megkövetelő nemzeti jogszabályt az e házastársak közötti eltartotti viszony fennállásának értékelése, és adott esetben az EUMSZ 20. cikkre alapított származékos tartózkodási jog biztosítása szempontjából.

68. Amint azt megjegyeztem,³⁰ a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az ugyanazon családba tartozó két felnőtt közötti eltartotti viszony „csak kivételes esetekben képzelhető el, amelyekben – figyelemmel az összes releváns körülményre – az érintett személy *egyáltalán nem* választható el az őt eltartó családtagjától”³¹. A Bíróság ugyanis kimondja, hogy „a kiskorúaktól, és kiváltképpen a [...] kisgyermekektől eltérően a felnőttek főszabály szerint képesek a családtagjaiktól független életvitelt folytatni”³². Az EUMSZ 20. cikk (1) bekezdésére alapított származékos tartózkodási jog megszerzéséhez tehát annak bizonyítása szükséges, hogy az uniós polgárnak nincs más választása, mint követni azt a harmadik országbeli állampolgárt, akitől a tartózkodási jogot megtagadták, mivel például súlyos betegség vagy rokkantság miatt a harmadik országbeli állampolgár tartja el, és/vagy ezért teljes mértékben függ tőle megélhetésének biztosítása és saját szükségleteinek kielégítése tekintetében.

28 Lásd: Chavez-Vilchez és társai ítélet (76. pont); K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Lásd: Chavez-Vilchez és társai ítélet (77. pont).

30 Lásd a jelen indítvány 60. pontját.

31 K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (65. pont). Kiemelés tőlem.

32 K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (65. pont).

69. Az alapügy azonban nem ilyen összefüggésbe illeszkedik.

70. Ahogy arra valamennyi, észrevételeket benyújtó fél rámutat, a Bíróságnak benyújtott iratokban semmi nem utal arra, hogy RH és felesége között olyan eltartotti viszony állna fenn, amely igazolná az EUMSZ 20. cikk alapján származékos tartózkodási jognak a harmadik ország állampolgára részére történő megadását.

71. Először is, amint az a kérdést előterjesztő bíróság által közölt információkból következik, RH-át semmilyen pénzügyi felelősség nem terheli uniós polgár felesége irányában. Valójában az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az derül ki, hogy pénzügyi szempontból a házaspár eltartását az uniós polgár édesapja vállalta.

72. Másodszor a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy önmagában akár biológiai, akár jogi családi kötelék fennállása az EUMSZ 20. cikk értelmében nem teszi lehetővé az eltartotti viszony igazolását.³³ A jelen esetben a harmadik országbeli állampolgár és az uniós polgár között fennálló pusztán házassági kötelék tehát nem elégséges annak bizonyításához, hogy az uniós polgár semmikor sem választható el házastársától, és az uniós polgárnak végül nem lenne más választása, mint elhagyni az Unió területét, hogy kövesse házastársát e tartózkodási jog megtagadása esetén. A polgári törvénykönyv 68. cikkében említett életközösségre vonatkozó követelményt illetően úgy vélem, hogy az sem minősül eltartotti viszony létrehozására alkalmas körülménynek, mivel a kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott információk szerint ez a rendelkezés nem képezi akadályát annak, hogy a házastársak külön éljenek, akár eltérő államokban is.

73. Kétségek nélkül nem zártható ki, hogy az uniós polgár amellettt dönt, hogy követi házastársát annak származási országába családi életük egységének fenntartása érdekében. Ha ez az eset állna fenn, megítélésem szerint ez az uniós polgár az Unió területének elhagyásáról szabadon döntene a családi élet fenntartásához fűződő okból, amit a Bíróság elégtelennek ítél az eltartotti viszony megállapításához.³⁴

74. Mivel RH nem tartozik a másodlagos uniós jogi rendelkezések, és különösen nem a 2004/38 irányelvben előírtak hatálya alá, és úgy tűnik, hogy közvetlenül az EUMSZ 20. cikk rendelkezésein alapuló származékos tartózkodási jog sem illetheti meg, hiszen ezen harmadik országbeli állampolgár és az uniós polgár családtagja között eleve nem áll fenn olyan eltartotti viszony, amelynek következtében az uniós polgár arra kényszerülne, hogy elhagyja az Unió egészének területét azért, hogy őt kísérje, helyzetét kizárólag az érintett tagállam hatáskörébe tartozó rendelkezések szabályozzák.

³³ Lásd analógia útján: K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítélet (75. pont).

³⁴ A K.A. és társai (Családegysítés Belgiumban) ítéletben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az uniós polgár tekintetében pusztán az a tény, hogy gazdasági okokból vagy a családi egység fenntartása érdekében számára kívánatosnak tűnhet, hogy valamely családtagja, aki harmadik állam állampolgárságával rendelkezik, tartózkodási engedélyt kapjon, önmagában nem elegendő annak megállapításához, hogy az uniós polgár kénytelen volna elhagyni az Unió területét e tartózkodási engedély megadásának megtagadása esetén (74. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

V. Véggövetkeztetés

75. A fenti megfontolások fényében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Kasztília La Mancha felsőbírósa, Spanyolország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

Az EUMSZ 20. cikket úgy kell értelmezni, hogy:

- azzal ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében valamely uniós polgár harmadik ország állampolgárságával rendelkező családtagja tartózkodáshoz való jogát automatikusan, kizárólag azzal az indokkal tagadják meg, hogy az uniós polgár nem teljesíti a nemzeti jogszabályban meghatározott, a források elégséges jellegével kapcsolatos feltételt. Az illetékes nemzeti hatóságok kötelesek az ügy összes aktuális és releváns körülményének konkrét értékelését elvégezni annak eldöntéséhez, hogy fennáll-e az érintett személyek között olyan eltartotti viszony, amely igazolja a származékos tartózkodási jognak az említett rendelkezés alapján történő biztosítását;
- az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás fennállása, amely ugyan megköveteli a házastársak életközösségét, de nem akadályozza, hogy a házastársak külön éljenek, nem olyan körülmény, amely alkalmas egy ilyen eltartotti viszony létrehozására.